

Οι ήρωες του Γιάννη Τσιώλη σκηνοθετούν τη ζωή τους

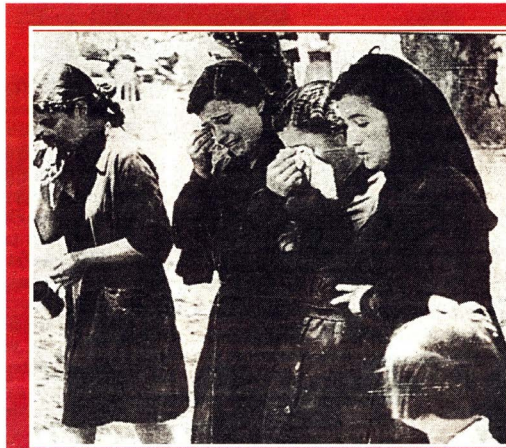
Ας δούμε τα πράγματα... δραματικά

ΜΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΡΩΜΑΙΟΥ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΕΤΑΣ ΑΠΟ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟΝ ΚΟΥΡΔΑΛΛΟ, ΤΑ ΟΙΔΙΠΟΔΕΙΑ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΚΑΙ ΕΝΟΣ ΕΛΛΗΝΑ ΚΛΑΣΙΚΙΣΤΗ ΠΟΥ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΔΕΛΦΟΥΣ, ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΧΩΡΙΣ ΣΤΙΞΗ ΜΙΑΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΗΣ ΜΑΝΑΣ, ΜΙΑ ΥΠΟΘΕΣΗ ΥΠΟΚΛΟΠΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΠΑΤΕΡΑ ΚΑΙ ΓΙΟΥ... ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΣΙΩΛΗ ΔΙΑΠΝΕΕΤΑΙ ΑΠΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥΣ

Ο Γιάννης Τσιώλης είναι ένας διακεκριμένος Έλληνας της διασποράς, που αποτελεί σπάνια περίπτωση πνευματικού ανθρώπου ο οποίος επί πενήντα σχεδόν χρόνια αρνείται να κατασταλάξει σε έναν χώρο δημιουργίας ή ένα είδος γραφής. Είναι Καθηγητής Συγκριτικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης και Αγγλικής Φιλολογίας στο Πανεπι-

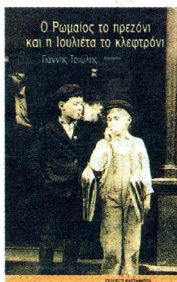
στήμιο Αθηνών. Διδάσκει Λογοτεχνία και Φιλοσοφία κι επίσης σκηνοθετεί σε δύο ηπείρους. Μεταφράζει στα αγγλικά, από Ατσούλο, ως Καβάφη και Θανάση Βαλτινό. Γράφει βιβλία περί τραγωδίας αλλά και θεωρίας λογοτεχνίας. Το φάσμα των βιβλιοκρισιών του καλύπτει από Πίνταρο μέχρι Θανάση Χατζόπουλο. Δημοσιεύει διηγήματα στα ελληνικά και αγγλικά. Διαπιστώνει, διαμορφώνει, διαπρέπει, όμως αρνείται να μπει σε ένα καλούπι. Παραμένει ανοιχτός στην περιπέτεια της δημιουργίας, πάντα έτοιμος να δοκιμάσει διαφορετικά πράγματα, να ξεκινήσει από την αρχή.

Πρόσφατα, ο Τσιώλης δημοσίευσε την πρώτη του συλλογή διηγημάτων, ένα βιβλίο όπου πρωταγωνιστεί η πολλαπλότητα που ήδη γνωρίζουμε από το έως τώρα έργο του. Δεν πρόκειται γι' αυτό που παραδοσιακά ονομάζουμε «πολυφωνία», αλλά για μια μεγάλη ποικιλία ειδών γραφής: από διήγημα σε διήγημα, συναντούμε δημώδη λόγο, πανεπιστημιακή παράδοση, επίσημο έγγραφο, συνεδριακή ανακοίνωση, θεατρικό λόγο, λογοτεχνική ανάλυση, θεολογική σκέψη κ.λπ. Όλα τούτα τα είδη δεν χρησιμοποιούνται προς επίδειξη ή σύγχυση, αλλά επειδή ανταποκρίνονται στις ανάγκες της κάθε ιστορίας, με αποτέλεσμα ο αναγνώστης να προβληματίζεται για τις επικοινωνιακές συμβάσεις, παρά απλώς να εντυπωσιάζεται.

Γυναίκες θρηνούν μετά το ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων. Το τελευταίο από τα 12 διηγήματα του Τσιώλη είναι αυτοβιογραφικό και αναφέρεται στις εμπύλιες συγκρούσεις του 1944, όταν εκείνος ως μικρό παιδί είδε το χωριό του το Λεβίδι (επίσης στην Πελοπόννησο) να γίνεται κι αυτό στάχτη από τους Γερμανούς και τους Έλληνες ταγματασφαλίτες, σε αντίποινα για τις δολιοφθορές των αντιστασιακών ομάδων

Ένα μέρος της μεταμοντέρνας λογοτεχνίας ενοχλεί με τον επίμονο θεματισμό της: θέτει ρητά την κειμενικότητά της, επιστρατεύοντας ντοκουμέντα, παραθέματα, ιδιόλεκτα, τυπογραφικές ιδιορρυθμίες, αυτοαναφορικότητα και άλλες τεχνικές που διαλαλούν ότι το κείμενο έχει επίγνωση της αισθητικής φύσης του. Όμως ο ίδιος σκοπός επιτυγχάνεται πιο αποτελεσματικά, όταν η γραφή δεν άγεται να πείσει για την αυτονομία της και προτιμά να προσκαλέσει τον αναγνώστη να συμμετάσχει στη δημιουργία νοήματος. Αυτή είναι και η συγγραφική τακτική του Τσιώλη.

Γιάννης Τσιώλης
**Ο ΡΩΜΑΙΟΣ
ΤΟ ΠΡΕΖΟΝΙ
ΚΑΙ Η
ΙΟΥΛΙΕΤΑ ΤΟ
ΚΛΕΦΤΡΟΝΙ**

ΕΚΔ. ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ, 2004
ΣΕΛ. 188, ΤΙΜΗ: 13,50 €

Για παράδειγμα, τα διηγήματά του περιέχουν αρκετές αρχαιομαθείς αναφορές σε συγγραφείς (Ησίοδος, Σοφοκλής, Πλάτων, Αριστοτέλης, Ηλιόδωρος), τόπους (Γόρτυνα, Δήλος, Μαίναλο, Δελφούς, Μαντινεία) και πρόσωπα (Απόλλων, Ήφαιστος, Ορφέας, Οιδίπους, Αντιγόνη). Όμως ο αναγνώστης δεν καλείται να ερμηνεύσει σημεία ή σύμβολα, ατομικά ή συλλογικά. Καλείται να διαβάσει μια συναρπαστική ιστορία και να ζήσει μια δυνατή αφήγηση, που προσφέρεται για πολλές αναγνώσεις. Σε αυτήν την ώριμη, μεταμοντέρνα πεζογραφία, η αρχαιότητα συνιστά απλώς έναν ορίζοντα της δράσης.

Έρωτας-έριδα

Ως σύνολο, τα διηγήματα διέπονται από δύο μείζονα φιλοσοφικά ενδιαφέροντα. Το πρώτο είναι μια συγκρουσιακή αντίληψη του κόσμου. Ο άνθρωπος βίος εμπλέκεται σε έναν προσωκρατικό πόλεμο αρχών και κατηγοριών. Εκεί που βλέπουμε ταυτότητες θα έπρεπε να διακρίνουμε το παιχνίδι έρωτα-έριδας, που κρατά το πνεύμα, τον λόγο και τον χρόνο σε μια διαρκή ένταση. Ταυτότητα και ετερότητα, τοπικισμός και νομαδισμός, νους και σώμα δεν αποκλείουν, παρά προϋποθέτουν και επιζητούν το ένα το άλλο, σε μια βίαιη διεκδίκηση. Και η υπέρβαση κάθε σύγκρουσης δεν γίνεται παρά να οδηγήσει

σε άλλη σύγκρουση.

Πώς μπορεί να επιβιώσει ο άνθρωπος μέσα σε ένα αδιάλειπτα εριστικό σύμπαν; Σύμφωνα

με τη δεύτερη φιλοσοφική μέριμνα του Τσιώλη, χρειάζεται μια δραματουργική αντίληψη του κόσμου. Αυτή η έννοια απαιτεί ακριβή διασάφηση. Ο συγγραφέας δεν ισχυρίζεται από μια υπαρξιακή σκοπιά πως η ζωή είναι τραγική ούτε διατείνεται από μια κοινωνιολογική σκοπιά πως οι άνθρωποι αναγκαστικά παίζουν πολλούς ρόλους. Προτείνει ότι η ζωή του καθενός έχει τις ανάγκες μιας παράστασης κι επομένως αξίζει την ίδια φροντίδα που δείχνει ένας σκηνοθέτης. Ο επαρκής σκηνοθέτης στήνει έναν κόσμο, αλλά δεν ξεκινάει από την πεποίθηση πως η παράσταση θα είναι ένα ψέμα. Δεν πάει δηλαδή να κοροϊδέψει. Έτσι και οι ήρωες του Τσιώλη: σκηνοθετούν τη ζωή τους, με την επιμέλεια εκείνου που γνωρίζει μεν πως πρόκειται για παράσταση αλλά δεν αποσκοπεί στην εξαπάτηση. Αισθάνονται πως μόνο με μια δραματουργική στάση στον κόσμο μπορεί ο άνθρωπος να μην πέσει θύμα του συγκρουσιακού σύμπαντος στο οποίο ερριφθή.

Ο Βασίλης Λαμπρόπουλος κατέχει την Έδρα Κ. Π. Καβάφη, στο Πανεπιστήμιο του Μίσυγκαν.

Χάπενινγκ και μεταμφιέσεις

Ο ήρωας των διηγημάτων του Τσιώλη δημιουργούν μια προσωπική ταυτότητα, δραματουργώντας διάφορους εαυτούς: παίζουν θέατρο, προβάτουν χωρία συγγραφέων, υποθετούν εθνικούς προσδιορισμούς, ζωντανεύουν μυθολογικές παραστάσεις, οργανώνουν χάπενινγκ, εκφράζονται σε ανοίκειες γλώσσες, παρακολουθούν πρόβες, ανταλλάσσουν ρόλους, απευθύνονται σε φανταστικό κοινό, μεταμφιέζονται σε νότιους και ξένους, ενδύονται βιογραφίες, αποβάλλουν μάσκες. Δεν πρόκειται για παιχνίδια ταυτότητας. Οι άνθρωποι αυτοί αγωνίζονται να δώσουν νόημα στη ζωή τους, ξεκινώντας από την επώδυνη παραδοχή της απουσίας ενός αμετάλλακτου εαυτού. Λειτουργώντας στο «θέατρο του κόσμου», προσπαθούν να παίξουν υπεύθυνα και γι' αυτό όλοι τους κερδίζουν τη συμπάθειά μας, ακόμα κι όταν αποτυγχάνουν. Η θαυμάσια συλλογή διηγημάτων του Τσιώλη προσφέρει ευφάνταστες ιστορίες του πολυ-πολιτισμικού, πολυ-συλλεκτικού κόσμου μας, σε μια σύνθεση αισθητικής, ηθικής και φιλοσοφικής έντασης. Αναγνώστες που επιζητούν τον συνδυασμό στοχασμού και απόλαυσης, αξίζει να την προσέξουν.

Από τα 15 του στην Αμερική, ο Γιάννης Τσιώλης, καθηγητής σήμερα στα Πανεπιστήμια Νέας Υόρκης και Αθηνών, μοίρασε την καρτέρα του ανάμεσα στη φιλοσοφία, στη λογοτεχνία και στο θέατρο (συνεργάστηκε στενά με τον Μίνω Βολανάκη) και τώρα δημοσιεύει τα πρώτα του διηγήματα στα ελληνικά.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΟΥΙΖ

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Απέτυχε να εκλεγεί πρόεδρος

Επιμέλεια: Γιώργος Ζεβελάκης

Ποιος γνωστός Λατινοαμερικανός συγγραφέας διεκδίκησε τη θέση του προέδρου της χώρας του; Η πολιτική του διαδρομή ξεκίνησε από θέσεις μαρξιστικές στα φοιτητικά χρόνια, έγινε αργότερα μέλος της Χριστιανικής Δημοκρατίας και το 1987 ίδρυσε το «Κίνημα Ελευθερία», με πρόγραμμα κατά των κρατικοποιήσεων και υπέρ του ανοίγματος της οικονομίας. Μετά τη βαριά ήττα του στις εκλογές του 1990, δυστυχώς για τον ίδιο και ευτυχώς για τη λογοτεχνία, απεσύρθη από την πολιτική.

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗ ΣΕΛ. 7